

२ ऑक्टोबर ते ३१ डिसेंबर, २०२२ या कालावधीत
सौंदर्यीकरण व स्वच्छतेबाबत ९० दिवसांचा कार्यक्रम.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: स्वमअ-२०२२/प्र.क्र.१२६/नवि-३४
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक: ३० सप्टेंबर, २०२२

वाचा : (१) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र.-स्वमअ-२०२२/प्र.क्र.७३/नवि ३४, दि. १५ जुलै, २०२२
(२) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र. संकिर्ण-२०२२/प्र.क्र.२२५/नवि-२०, दि. २८ जुलै, २०२२

प्रस्तावना:

“स्वच्छ भारत अभियानात” सातत्य राखण्याच्या दृष्टीने व संपूर्ण नागरी भारत कचरा मुक्त करण्याच्या दृष्टीने वैयक्तिक, सामुदायिक व सार्वजनिक शौचालयांकरिताच्या गुंतवणुकीमध्ये सातत्य राखणे, वापरलेले पाणी व मैला यांची प्रक्रिया, विल्हेवाट व पुनर्वापर करणे, सर्व प्रकारच्या घनकचऱ्याचे व्यवस्थापन करणे व जुना साठलेला कचरा, प्लास्टिक कचरा, बांधकाम व पाडकाम कचरा इत्यादींची विल्हेवाट लावणे व व्यवस्थापन करणे, याकरिता आर्थिक मदत करणे इत्यादी गरजा विचारात घेऊन केंद्र शासनाच्या धोरणानुसार स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी) २.० बाबतचा शासन निर्णय वाचा क्र. १ येथील अन्वये निर्गमित करण्यात आला आहे. या अभियानाचा मुख्य उद्देश “कचरा मुक्त शहरे” हा आहे. तसेच, राज्यातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये शहर सौंदर्यीकरण अभियान राबविण्याबाबत वाचा क्र. २ येथील शासन परिपत्रकामार्फत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.

२. शहर सौंदर्यीकरणाकरीता सौंदर्यीकरणाबरोबरच स्वच्छतेचे महत्त्व आहे. स्वच्छतेशिवाय शहराचे सौंदर्यीकरण अशक्य आहे. उपरोक्त योजनांमुळे राज्यातील शहरांचा चेहरा-मोहरा बदलतो आहे. त्यामुळे शहरे स्वच्छ झाली तरच सुंदर दिसतील या उद्देशाने आता राज्यातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये “शहर सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धा-२०२२” आयोजित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

राज्यातील सर्व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये शहर स्तरावर “शहर सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धा-२०२२” व वॉर्ड स्तरावर “वॉर्ड सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धा-२०२२” दिनांक २ ऑक्टोबर, २०२२ ते दिनांक ३१ डिसेंबर, २०२२ या कालावधीत स्पर्धा आयोजित करण्यात येत आहे.

२. सदर स्पर्धेतील महत्त्वाच्या बाबी खालील प्रमाणे आहेत-

१. सर्व शहरांनी स्पर्धेत सहभागी होणे बंधनकारक राहिल.
२. सदर स्पर्धा दिनांक २ ऑक्टोबर, २०२२ ते दिनांक ३१ डिसेंबर, २०२२ या कालावधीत असेल.
३. शहरी सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धेचे निकष व गुण सोबतच्या **विवरणपत्र-१** मध्ये नमूद केल्या नुसार राहतील.
४. वॉर्ड सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धेचे निकष व गुण सोबतच्या **विवरणपत्र-२** मध्ये नमूद केल्या नुसार राहतील.
५. नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांची जानेवारी महिन्यात या स्पर्धेची त्रयस्थ संस्थेमार्फत तपासणी करण्यात येईल.
६. नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था जानेवारी महिन्यात वॉर्ड स्तरावरील स्पर्धेतर्गत तपासणी करतील.
७. सदर योजनेकरीता होणारा खर्च स्व-निधीचा, सीएसआर निधी व लोकसहभागानून भागविण्यात यावा.

८. खालील नमूद केलेल्या वर्गानिहाय (Categorywise) पहिल्या ३ क्रमांकांना पुढील प्रमाणे बक्षिसे देण्यात येतील.

(रूपये कोटीत)

अ.क्र.	नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेचा वर्ग	बक्षिसाची रक्कम		
		पहिला क्रमांक	दुसरा क्रमांक	तिसरा क्रमांक
१	“अ+”, “अ” वर्ग व “ब” वर्ग महानगरपालिका	१५	१०	५
२	“क” वर्ग महानगरपालिका	१५	१०	५
३	“ड” वर्ग महानगरपालिका	१५	१०	५
४	“अ” व “ब” वर्ग नगरपरिषद	१५	१०	५
५	“क” वर्ग नगरपरिषद	१५	१०	५
६	नगरपंचायत	१५	१०	५

वॉर्ड स्तरीय स्पर्धेकरीता स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी त्यांचे स्तरावर बक्षिस निश्चित करून त्यांच्या स्वनिधीतून बक्षिसे प्रदान करावीत.

३. “शहर सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धा-२०२२” करीता येणारा महानगरपालिका, नगरपरिषद व नगरपंचायतींना देण्यात येणाऱ्या बक्षिस निधीचा खर्च खालील नमूद लेखाशिर्षाखाली सन २०२२-२३ च्या मंजूर अनुदानातून करण्यात आलेल्या तरतुदीमधून (ठोक अनुदानातून) भागविण्यास हरकत नसावी. **महानगरपालिकांकरीता-**

१९१, स्थानिक संस्था, महानगरपालिका, नगरविकास प्राधिकरणे, शहर सुधार मंडळे, इत्यादींना सहय्य, (००) (००)(०२) महानगरपालिका (४२१७०५४१) क्षेत्रात मुलभूत सुखसोयीच्या विकासासाठी विशेष तरतूद (कार्यक्रम) ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर).

नगरपरिषद व नगरपंचायतीकरीता-

मागणी क्र. एफ ५- १९२, नगर परिषदांना सहाय्य (००) (००) (०८) नगरपरिषदांना वैशिष्टपूर्ण कामांसाठी विशेष अनुदान (कार्यक्रम) ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (४२१७०६०३).

४. सदर निधी आहरित करण्यासाठी आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, मुंबई यांना आहरण व संवितरण अधिकारी तसेच नियंत्रक अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२१००३१०२७३४०२२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(अनिरुद्ध जेवळीकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) मा.उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई

- ३) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
- ४) प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ५) आयुक्त, तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई
- ६) आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व)
- ७) राज्य अभियान संचालक, स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी) मुंबई.
- ८) मुख्याधिकारी, नगरपरिषद/नगरपंचायती (सर्व)
- ९) निवडनस्ती, नवि-३४, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

शासन निर्णय, क्रमांक: स्वमअ-२०२२/प्र.क्र.१२६/नवि-३४ दिनांक ३० सप्टेंबर, २०२२ सोबतचे

शहरी सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धेचे निकष व गुण
विवरणपत्र-१

अ.क्र.	स्पर्धेचे घटक/निकष	गुण
१	शहरातील मध्यवर्ती चौक, प्रमुख इमारती व प्रमुख रस्ते सुशोभीकरण करणे.	१०
२	शहरातील भुयारी मार्ग, फुट ओव्हर ब्रीज (पादचारी उन्नत मार्ग), उड्डाणपूल सुशोभित करणे.	१०
३	तलाव, जलाशये व विहिरी सुशोभीकरण करणे.	१०
४	शहरातील शिल्पे, कारंजे, प्रमुख वारसा स्थळे (हेरिटेज इमारती) यांचे सुशोभीकरण तथा इत्यादी प्रमुख ठिकाणी एलईडी प्रकाश योजना व रोषणाई (Illumination) करणे.	५
५	शहरातील झोपडपट्टी / गावठाण परिसराची स्वच्छता करून त्यांचे सुशोभीकरण करणे.	१०
६	१०० टक्के घरोघरी जाऊन कचरा संकलन करणे व शहर कचरा मुक्त करणे (GFC)	५
७	एकूण निर्माण होणाऱ्या कचऱ्यापैकी ओला व सुका कचरा या स्वरूपात वर्गीकरण करणे	१०
८	नेहमी कचरा दिसणाऱ्या ठिकाणाचे सुशोभीकरण करणे	५
९	शहरात प्लास्टिक बंदी अंमलबजावणी करणे	१०
१०	स्वच्छता कर्मचाऱ्यांना शासकीय योजनांचा लाभ देणे.	५
११	शहरातील पदपथांवरील तसेच इतर ठिकाणांवर असलेल्या बाकांवर तसेच तत्सम फर्निचर (Street Furniture) एकसंधपणा यांच्या माध्यमातून सौंदर्यीकरण करणे (place making).	१०
१२	नाविण्यपूर्ण योजना	१०

वॉर्ड सौंदर्यीकरण व स्वच्छता स्पर्धेचे निकष व गुण
विवरणपत्र-२

अ.क्र.	स्पर्धेचे घटक/निकष	गुण
१	१०० टक्के घरोघरी जाऊन कचरा संकलन करणे व वॉर्ड कचरा मुक्त करणे (GFC)	१०
२	वॉर्ड मध्ये एकूण निर्माण होणाऱ्या कचऱ्यापैकी ओला व सुका कचरा या स्वरूपात वर्गीकरण करणे	१०
३	१०० टक्के रस्त्यांची सफाई, बाजार परिसरात लीटर बिन्स, कचरा कुंडी मुक्त वॉर्ड	१०
४	होम वेस्ट कंपोस्टिंग अँड बल्क वेस्ट जनरेटर प्रक्रिया करणे	१०
५	वॉर्डमध्ये प्लास्टिक बंदी करणे	१०
६	वॉर्ड मध्ये नाविन्यपूर्ण संकल्पना राबविणे.	१०
७	वॉर्ड सौंदर्यीकरण करणे	१०
८	नेहमी कचरा दिसणाऱ्या ठिकाणाचे सुशोभीकरण करणे	१०
९	चौक सुशोभीकरण व शिल्पे, कारंजे उभारणी	१०
१०	वॉर्डमधील पदपथांवरील तसेच इतर ठिकाणांवर असलेल्या बाकांवर तसेच तत्सम फर्निचर (Street Furniture) एकसंधपणा यांच्या माध्यमातून सौंदर्यीकरण करणे (place making).	१०